

виroku, Ключев заявив: «Українська влада знищує у Криму російську мову, російську культуру російський народ. Дивитися на це далі, не чинячи спротиву, неможливо». Його адвокат повідомив, що рішення суду буде оскаржене у Верховному Суді України, а за необхідності - у Європейському суді. Правила демократії, вироблені в цивілізованих країнах, оберталися свавіллям у викривленій пострадянській дійсності [4, с. 389].

Більше того, такі демократичні засоби здійснення державної влади, як діяльність політичних партій, інколи можуть поставити під загрозу і демократію, і саму державність України, так само як псевдо-референдуми та псевдо-вибори на окупованих територіях.

1. Конституція України : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про політичні партії : Закон України від 05.04.2001. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 23, ст.118.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року "Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій": Указ Президента України від 19.03.2022. URL : <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5296.html>.
4. Кульчицький С., Якубова Л. Кримський вузол. Вид. 2-е. Київ : ТОВ Видавництво «КЛЮ», 2019. 496 с.

Смірнова І. О.

*викладач кафедри теорії та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ І ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК НАЙВАЖЛИВІШІ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ ЦІННОСТІ

Права і свободи людини – це найвища суспільна цінність. Їх має кожна людина у світі, незалежно від її національності, професії, кольору шкіри, віросповідання, гендеру чи орієнтації. Такі принципи закріплено у Загальній декларації прав людини [2].

В основі всіх прав людини лежать дві цінності: гідність, рівність.

Перш за все право на повагу людської гідності передбачене у Загальній декларації прав людини: «Усі люди народжуються вільними і рівними в своїй гідності і правах. Вони наділені розумом і совістю і повинні вчиняти по відношенню один до одного у дусі братства» (ст.1);

- «Ніхто не повинен піддаватися катуванням, чи жорстоким, нелюдським або принижуючим його гідність, поведженням та покаранням» (ст. 5) [2].

Міжнародні угоди, регіональні та національних конституції та закони розвинули Декларацію і уточнили її зміст, одна з яких – Міжнародний пакт

про громадянські і політичні права:

«Нікого не може бути піддано катуванню чи жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Зокрема, жодну особу не може бути без її вільної згоди піддано медичним чи науковим досліддам» (ст. 7);

«Всі особи, позбавлені волі, мають право на гуманне поводження і повагу до гідності, властивій людській особі» (ст. 10, ч.1).

Окрім загально визначених міжнародних правових актів існують спеціальні міжнародні договори, одним з яких є Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження та покарання, яка детально описує право на повагу людської гідності, заборону вчинення протиправних дій, що принижують людську гідність, тлумачить поняття, які пов'язані з протиправними діями, зокрема поняття «Катування». Опирається на ст. 5 Загальної декларації з прав людини, ст.7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню» (ст. 3).

Через багаторічну практику суд дійшов висновків, що держави повинні змінити своє законодавство з метою забезпечення законодавчої гарантії заборони катування, нелюдського і такого, що принижує гідність, поводження або покарання в місцях позбавлення волі – відповідно до стандартів, проголошених Європейським судом. Це перша зі статей, за якою Європейський суд з прав людини розглянув заяви проти України.

Відповідно до статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод гарантується право на людську гідність, а саме: «жодна людина не може зазнавати катувань чи нелюдського або такого, що принижує її гідність, поводження чи покарання».

Наслідком і метою статті 3 Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод стає підвищення поваги людини до самої себе і захищеність від неналежного поводження або покарання навіть у місцях позбавлення волі та під арештом. Тим самим підвищуючи право на повагу людської гідності [2].

Права людини є невід'ємними. Але деякі свободи можуть бути призупиненими. Наприклад, коли правопорушник скоїв злочин його можуть позбавити волі.

Сьогодні національне законодавство надає людині всі можливі для захисту своїх прав і свобод у суді. Так, відповідно до ч. 2 ст. 124 Конституції України юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. Розширення сфери правового втручання і процедури усунення наслідків порушення прав і свобод людини і громадянина можна назвати критерієм демократизації суспільства, підтвердження в ньому значимості загальнолюдських ідеалів, підпорядкування здоровому глузду і моральним цінностям [1].

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254\](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254)

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

3. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : монографія. Київ. 2013. 368 с.

Гавриленко О. І.

аспірантка кафедри

теорії та історії держави і права

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ДОТРИМАННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Збройна агресія російської федерації і її повномасштабне вторгнення на територію України змусили переосмислити український політикум умови дотримання конституційних прав і свобод в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням забезпечення прав людини під час дії окремих правових режимів у юридичній літературі присвячена певна увага науковців, зокрема С. Алексеєвим, В. Белєвцевим, С. Пчелінцевим та іншими. Зазвичай об'єктом наукових досліджень виступали правові режими окремих галузей права, об'єкти таких правових режимів, зміна форм і методів державного управління в умовах дії правових режимів. Водночас аспекту дотримання конституційних прав та свобод в умовах воєнного стану приділялася недостатня увага.

Захист законних прав і свобод громадян є одним із ключових обов'язків держави. Відповідно до ч. 3 Указу № 64/2022 на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 Конституції України, а саме: недоторканність житла; таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; невтручання в особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України; свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом; право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування; право збиратися мирно, без зброї і